

ROSENGARTEN

Een rondje door de
rosentuin
van de Dolomieten

Vanaf het plateau op de Schlern zien we het hele Rosengartenmassief liggen.

Wie stante pede op pad wil, heeft in het hoogseizoen de hutten niet voor het uitkiezen. Toch vind je in het Rosengartenmassief meestal nog wel een bedje. Zodat je erbij bent als de bergen goud en rood kleuren bij het ondergaan van de zon.

TEKST & FOTO'S FLORIEN VAN REES

T eleurstelling en geluk kunnen elkaar snel afwisselen. Vier uur geleden zijn we onze tocht naar het Rosengartenmassief begonnen vanuit Tiers. De meeste wandelaars starten in Weisslahnbad of St. Zyprian, maar om er een beetje in te komen en omdat we dan extra lang zicht op de berg hebben, beginnen we drie gemakkelijke kilometers eerder, in de wei achter de kerk van Tiers. Met wat lekkers van de lokale bakkerij boven in de rugzak.

Na een uur gestaag opwaarts door het bos van het Tschamindal wordt pad nummer 3 omgeleid en komen we aan de andere kant van de beek te lopen. Jammer — het is een stenige, saaie weg — maar noodzakelijk: bij noodweer in november 2018 zijn in Italië niet alleen meer dan twintig doden gevallen, maar ook zo'n 14 miljoen bomen afgeknapt of ontworteld. Vooral het noordoosten van het land werd getroffen en sindsdien zijn de berghellingen van de Dolomieten bezaaid met stammen en zijn bosbouwers bezig met het opruimen van de ravage. Ook in het Tschamindal.

Als we na een half uur weer naar de overkant van de beek worden geleid, staan we bij een lieflijke open plek: Rechter Leger, op 1615 meter hoogte. Het is een weide met picknickbanken en in de verte zicht op een steil pad naar de tweepuntige Grasleiten. Maar dat pad is voor straks; voor een pauze als deze is ons notengebak van de bakker bedoeld. Op een kleed verderop ligt een zonnend stel, twee kleine meisjes rennen naar het kistje met stempel voor hun wandellogboek, een dame trekt zich terug op de poepdoos die verscholen is tussen de bomen.

Venijn

Het is verleidelijk om hier een paar uur in de zon te blijven liggen lezen en een dutje te doen, maar de hoogte lonkt en we maken ons op voor een uurtje stijgen naar de Grasleitenhütte. Het enige beetje venijn van vandaag zit in de staart, nadat route nummer 3 naar links gaat en wij rechts kiezen op de 3A. Zo'n laatste kwartier, aan het

eind van de dag, zo'n scherpe stijging langs de schouder van de berg ... Maar wat ligt de hut daar ineens mooi, zo eenzaam en nietig tussen al dat gesteente! En wat voelen we ook een teleurstelling, want het terras ligt in de schaduw en het is er kouder dan we het de hele dag hebben gehad.

De vrolijke ontvangst door huttenwaard Hans maakt het een beetje goed en we warmen ons op in de douche. Daarna toch nog maar weer even naar buiten. En dan worden we overspoeld door geluk: de zon blijkt achter de bergen vandaan geschoven. Op het terras en in de hangmatten wordt gedronken, gefotografeerd en gedoezeld. Tot Hans iedereen met een grap naar binnen stuurt voor een stevige maaltijd met *Leberkäse* en vruchtenyoghurt toe. "Maar een schnaps

kan ook", zegt hij met fles en glaasjes al in de aanslag. Met z'n wilde baard, zware accent en gulle lach, is Hans de perfecte waard voor dit schilderachtige toevluchts-oord dat in 1887 is gebouwd.

Volle bak

Het zijn zonnige dagen, aan het einde van de zomer. Dat doet veel liefhebbers kort van tevoren besluiten een tocht te maken. Ook wij zijn lastminuteboekers. Vanwege corona kunnen hutten maar voor de helft worden bezet. Twee dagen voor vertrek hebben we er vijf gebeld. Nergens een bedje meer vrij. Behalve in de Grasleitenhütte, dus daar blijven we twee nachten. Bepaald geen straf, want er hangt een geweldige sfeer. Bovendien kunnen we de volgende ochtend op

pad gaan met slechts een dagrugzakje. Een kort pad omhoog leidt naar een spectaculaire plek: twee dalen komen samen in een enorme grijze kom van los gesteente, de Grasleitenkessel. Dit maanlandschap voelt als de buik van de Rosengarten, omsloten als je bent door recht omhoogstekende rotswanden die na de laatste ijstijd *niet* zijn ingestort. Er is geen groen meer te bekennen. Links zien we de steile Molignonpas, waar we aan het eind van dag naar beneden zullen komen. Wij verlaten de kom aan de

De zon is achter de bergen vandaan geschoven. Op het terras wordt gedronken, gefotografeerd en gedoezeld

rechterkant, over de Grasleitenpas. Het loopt vrij beroerd en het is zoeken naar het beste paadje, maar boven worden we beloond met een geweldig uitzicht.

Gletsjermeer

Op het terras van de knusse Grasleitenpasshütte (niet te verwarren met de Grasleitenhütte) maken groepjes kletteraars zich op voor de beklimming van de enige drieduizender van het Rosengartenmassief, de Kesselkogel, Catinaccio d'Antermoia in het Italiaans. Dat sommige namen in het Duits en Italiaans totaal niet op elkaar lijken kan trouwens verwarrend zijn. Gelukkig is onze

kaart tweetalig: Schlernhaus/Rifugio Bolzano, Grasleitenpass/Passo Principe, Tschagerjoch/Passo delle Coronelle ... De tweetaligheid is het gevolg van de italianiseringspolitiek na de Eerste Wereldoorlog, toen de Oostenrijkse (Duitstalige) regio Zuid-Tirol werd overgedaan aan Italië.

Een kleine stukje verder op de route naar Antermoia, net voor de afslag naar de Cima di Scalieret (een gewaagd uitstapje voor tredzekere lopers), ligt een kort pad naar een uitgelezen plek om foto's en filmpjes te maken. Je staat er recht voor de Rosengartenspitze en de Vajolettorens. In de verte ligt Bolzano, daarachter zijn zelfs de besneeuwde toppen van het Ortlermassief zichtbaar. In de diepte scharrelen een paar gemzen.

We vervolgen onze weg op het rommelige pad over de Antermoiapas en een uitgestrekte, stenige vlakte naar het serene Antermoiameer. De hut om de hoek serveert lekkere pasta.

Suikertaart

Nu moeten we kiezen: rustig dezelfde weg terug nemen of een grote ronde maken en zonder pauze doorlopen zodat we voor het donker binnen zijn. We kiezen voor de ronde, omdat we de Dolomieten willen zien die we kennen van onze wintersportvakanties: de Sassolungo, Marmolada, Seiser Alm,

het Sellamassief en – mijn favoriet – de Sass Pordoi, die in de winter een suikertaart lijkt. We krijgen ze allemaal in volle glorie voorgeschoteld. De Sass Pordoi blijkt zonder suikerlaag net zo mooi als met.

Fascinerend hoe anders het aan deze kant van de Rosengarten voelt. Het eindeloze groen van de alm en het struweel langs het lange, dalende pad naar Malga Decoldaura, op 2046 meter zijn het tegenovergestelde van de witgrijze ruigte waar we net vandaan komen. Het wordt ook drukker. We zijn duidelijk dichterbij de bewoonde wereld, met veel mountainbikers en dagjesmensen. Dat gevoel blijft tot we het Tierser Alpl Schutzhaus bereiken.

Daar schudden we iedereen af voor de laatste korte klim naar de Molignonpas op 2598 meter, om daarna diep af te dalen in de buitenaardse Grasleitenkessel en naar onze hut. Pittig voor de knieën, zo aan het eind van een lange dag. Toch fijn dat we geen zware rugzakken hebben. En dat Hans weer klaarstaat met z'n fles schnaps.

Berenkloof

Zo'n dertig jaar geleden was de bruine beer in de Alpen bijna uitgestorven. Dankzij een beschermingsprogramma is hij terug en in Noord-Italië leven er tientallen. Een enkele keer wordt er eentje gezien, zoals afgelopen

zomer door een vader en zoon tijdens een tocht in de Brenta. De mannen hielden slechts lichte verwondingen over aan de ontmoeting.

Het zou spectaculair zijn als de beer zou zijn teruggekeerd naar het Bärenloch dat wij de volgende ochtend doorsteken, maar laat 'm zich gedeisd houden, de klim is al taai genoeg. Diepe spelonken en een vallende stroom tekenen de wilde kloof. De zon kleurt de bovenrand goudgeel. Het is er schitterend. Het pad is steil en loopt over grote rotsen. Tredzekerheid is vereist, enkele passages zijn gezekeerd.

Het Schlernhaus zit ook vol voor de nacht, dan gaan we er vandaag maar lunchen. De twee uur durende wandeling ernaartoe, route 4 vanaf de berenkloof, is ontspannen en mooi. We worden in de gaten gehouden door enkele marmotten die waakzaam rechtop naast hun hol zitten. Op de groene vlakte boven op de platte Schlern grazen honderden koeien. De hut, ruim honderdveertig jaar geleden op deze karakteristieke berg gebouwd, oogt als een kasteel, compleet met een rond torentje en klok. Het toch al geweldige uitzicht op de Rosengarten en de puntige pieken van de Latemar wordt nog beter boven op de Monte Pez, twintig minuten lopen hiervandaan naar 2563 meter.

← Rechter Leger is een lieflijke plek aan de Tschaminbeek.

↓ Grasleitenkessel, een en al grijs en grijs.

↘ Chillen in de achtertuin van de Grasleitenhütte.

→ Vlak voor de zon ondergaat, kleuren de Dolomieten magisch roze.

← De Grasleitenhütte baadt in de namiddagzon.

Voor de laatste nacht hebben we bedjes in het Tierser Alpl Schutzhaus weten te bemachtigen, twee uur teruglopen over hetzelfde pad en dan nog eens twintig minuten door. Hier komen veel wandelroutes bij elkaar, het is een populaire bestemming voor dagjesmensen, alpinisten en mountainbikers dus is het er druk. De hut is bijna zestig jaar geleden eigenhandig gebouwd door een toen twintigjarige berggids uit Tiers, Max Aichner. Hij kocht de rotsige grond aan de voet van de Rosszähne van zijn laatste lires. Een muilezel voor het vervoer van bouwmaterialen had hij niet, hij sjouwde alles zelf naar boven. Steeds meer bergtoeristen wisten zijn schuilplek te vinden en in de directe omgeving legde hij twee via ferrata's aan: de Maximiliansteig en de Laurenzisteig, vernoemd naar zijn vrouw Laura. Een hutje is het allang niet meer en al dertig jaar wordt het meermaals verbouwde verblijf geleid door Max Aichners dochter Judith en haar man Stefan. Zoals de zon hier ondergaat: adembenemend. De Dolomieten hebben gedurende de dag meerdere kleuren – grijs in de schaduw, wit in de zon, goud in het uur voor zonsopgang, en roze tijdens zonsopgang. Een wonder, veroorzaakt door de samenstelling van het gesteente, en de basis van sagen en sprookjes. Wij worden er vooral heel stil van en blijven buiten tot het donker wordt. ■

BERGWIJZER

Natuurpark Schlern-Rosengarten, in Noord-Italië, is een van de gebieden van de Dolomieten die vanwege hun uitzonderlijke schoonheid op de UNESCO Werelderfgoedlijst staan. Het Rosengartenmassief heeft een uitgebreid wandelrouten netwerk en meerdere hutten op relatief korte afstand van elkaar, wat het zeer geschikt maakt voor ontspannen meerdaagse tochten en via ferrata's. Reserveren is noodzakelijk in het hoogseizoen.

BESTE PERIODE

Van juni tot half oktober. Vroeg in de zomer vaak nog (steile) sneeuwvelden. Eind juli en augustus zijn druk.

VERVOER

Buslijn 170 doet vanuit Bolzano de mogelijke opstap-punten Völs en Seis aan. Tussen Völs en Tiers, Weiss-lahnbad en St. Zyprian rijdt lijn 176.

OMHOOG

Het hoeft niet, maar het kan: kabelbaan Seis-Seiser Alm van Seis (1015 m) naar Compatsch (1857 m). Van Compatsch met de Panoramabahn naar de Seiser Alm (2015 m). Vanuit het Welschnofen aan de voet van de Rosen-

garten gaat de gondel naar de Frommeralm (1743 m). Aansluitend gaat de Koning Laurin-lift naar de Kölner Hütte (2339 m).

GELOPEN ROUTE

● Dag 1: Tiers (1028 m) – Grasleitenhütte (2134 m)

4 uur, ↑ 1110 m. Startpunt achter de kerk in Tiers, de Kirchsteig. Nr 6 naar Weisslahnbad en nr 3 door het Tschamindal. Nr 3A klimt naar de hut. Inkorten door te starten in Weisslahnbad of St. Zyprian.

● Dag 2: Lange ronde door het hart van de Rosengarten

8 uur, ↑↓ 1125 m. Nr 3A omhoog, in de Grasleitenkessel rechts nr 11 naar de Grasleitenpasshütte, dan nr 584 naar Antermoia, nrs 580-555-532 naar Tierser Alpl Schutzhaus. Nr 554 de Molignonpas op (2598 m). Afdalen in de kom en de 3A terug naar Grasleitenhütte.

● Dag 3: Grasleitenhütte – Schlernhaus (2437 m) – Tierser Alpl Schutzhaus (2440 m)

5 uur, ↑ 525 m, ↓ 215 m. Nr 3A afdalen, rechts naar nr 3 en via Bärenloch omhoog. Nr 4 naar Schlernhaus, zelfde route terug, door naar Tierser Alpl Schutzhaus.

● Dag 4: Tierser Alpl Schutzhaus – Bärenloch – Tiers (1028 m)

2½ uur, ↓ 1410 m. Nr 3 naar Weisslahnbad of nr 6 terug naar Tiers.

SLAPEN

- Grasleitenhütte/Rifugio Bergamo (2134 m) – www.grasleitenhuette.com
- Grasleitenpasshütte/Rif. Passo Principe (2600 m) – www.grasleitenpasshuette.com
- Antermoia Hütte (2496 m) – www.rifugioantermoia.com
- Tierser Alpl Schutzhaus (2240 m) – www.tierseralpl.com
- Schlernhaus/Rif. Bolzano (2437 m) – www.schlernhaus.it

BERGREDDING

Noodnummer 118

KAART

Tappeiner Map 160 – Tiers und Umgebung, 1:25.000

MEER WETEN?

- *Sentres Südtirol* – App, rijke bron voor wandelaars, met kaartmateriaal.
- www.suedtirol.info
- www.seiseralm.it